

Vergaderjaar 2023–2024

35 207

China

Nr. 80

BRIEF VAN DE MINISTERS VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING EN VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 mei 2024

In antwoord op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) van 28 maart jl. wordt hierbij, mede namens de Minister-President, een verslag aangeboden van het bezoek van de Minister-President en de Minister voor BHOS Van Leeuwen aan China. Daarnaast wordt in deze brief gerapporteerd over een viertal moties die zijn afgerond danwel waar doorlopend op wordt ingezet door het kabinet.

Programma bezoek China

Op 26 en 27 maart jl. brachten de Minister-President en de Minister voor BHOS een bezoek aan Beijing. Het belangrijkste onderdeel van het bezoek waren de gesprekken op woensdag 27 maart met de Chinese president en partijleider Xi Jinping en met de Chinese premier Li Qiang. De Minister voor BHOS had daarnaast een bilaterale bespreking met de Chinese Minister van Handel, Wang Wentao. Ook spraken de Minister-President en Minister voor BHOS met vertegenwoordigers van het Nederlandse bedrijfsleven en had de Minister-President een ontmoeting met Nederlandse en Chinese studenten aan Peking University.

Onze bilaterale relatie met China en de EU-China relatie staan momenteel onder druk. Dit bezoek diende met name om de twee grootste Nederlandse zorgen op het hoogste niveau onder de aandacht te brengen: Chinese steun aan Rusland in de oorlog tegen Oekraïne en het toeneemende ongelijke speelveld voor Nederlandse en Europese bedrijven op de Chinese markt. Het belangrijkste onderwerp van Chinese zijde was de Nederlandse exportcontrolemaatregelen op het gebied van lithografieapparatuur.

Ondanks de Nederlandse zorgen blijft China een belangrijke speler op het wereldtoneel en voor Nederland een belangrijke handelspartner.

Bezoeken als deze bieden de gelegenheid over alle aspecten van de relatie te spreken.

Oorlog in Oekraïne

Van Nederlandse zijde werd benadrukt dat de Russische agressieoorlog in Oekraïne een existentiële dreiging vormt voor Nederland en Europa. Er is sprake van een directe bedreiging voor onze nationale veiligheid. In de gesprekken met president Xi Jinping, premier Li Qiang en Minister Wang Wentao werden de Nederlandse zorgen gedeeld over sanctieomzeiling via Chinese bedrijven van zgn. *Common High Priority* goederen van Europese komaf die vallen onder EU-sancties tegen Rusland. Ook de levering van *dual use* goederen vanuit China die bijdragen aan de Russische oorlogspanning werd in dit verband aangekaart. De Minister-President heeft een dringende oproep gedaan aan het Chinese leiderschap deze activiteiten in te perken.

Economisch speelveld

Zowel de Minister-President als Minister voor BHOS deelden zorgen over het toenemend ongelijke speelveld voor Nederlandse en Europese bedrijven op de Chinese markt. Dit is onder meer een gevolg van marktversturende subsidiëring van lokale partijen door de Chinese overheid en van gebrekkige markttoegang voor buitenlandse bedrijven. De economische relatie met China moet beide zijden ten goede komen. China dient meer te doen om de huidige onevenwichtige relatie te adresseren.

Semicon

De Minister-President en de Minister voor BHOS hebben in de gesprekken het Nederlandse beleid omtrent nationale exportcontrolemaatregelen voor geavanceerde lithografieapparatuur toegelicht. Dit beleid is gemotiveerd door overwegingen met betrekking tot onze nationale veiligheid. In de gesprekken is benadrukt dat deze landen-neutrale maatregel een vergunningplicht is en geen exportverbod. Aanvragen voor vergunningen worden van geval-tot-geval beoordeeld. De maatregel is zo gericht mogelijk vormgegeven zodat de impact op de waardeketen minimaal is. Van Nederlandse zijde is onder meer ingegaan op het risico op militair eindgebruik van geavanceerde halfgeleiderapparatuur.

Bilaterale handel

Beide partijen benadrukten het belang van goede contacten over en weer en stonden stil bij het tienjarig bestaan van het *Open and Pragmatic Partnership for Comprehensive Cooperation*. De bilaterale handelsrelatie tussen Nederland en China is gegroeid tot 96,4 miljard euro in 2023.¹ Het handelsvolume is de afgelopen tien jaar verdubbeld. Het belang van het benutten van kansen voor samenwerking op terreinen als ouderenzorg, landbouw en circulaire economie werd door beide zijden bevestigd.

Mensenrechten

De Minister-President benoemde in zijn gesprekken met president Xi en premier Li de ernstige zorgen van het kabinet over de mensenrechtensituatie in China en sprak onder andere over Xinjiang, Tibet, Hongkong, LHBTIQ+ rechten en het gebrek aan mediavrijheid. Ook benoemde hij de link met Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)

¹ Bron: CBS Statline; quasi-doorvoer niet meegerekend

en het feit dat Nederlandse en EU-bedrijven in het kader van gepaste zorgvuldigheid alert zijn op mogelijke mensenrechtenschendingen in hun waardeketens.

Taiwan

In de gesprekken met premier Li benadrukte de Minister-President het belang om de status quo in de Straat van Taiwan te behouden. Nederland is tegen unilaterale stappen van alle partijen die de status quo in gevaar kunnen brengen. De Minister-President heeft benadrukt dat het Nederlandse Eén-Chinabeleid onveranderd is.

Cyber en diefstal intellectueel eigendom

Zowel de Minister-President als de Minister voor BHOS benoemde de Chinese cyberaanvallen tegen onder andere systemen van het Nederlandse Ministerie van Defensie. Ook werden de zorgen van het kabinet gedeeld over diefstal van intellectueel eigendom.

Iran, Rode Zee en maritieme veiligheid

De Minister-President sprak zijn waardering uit voor de Chinese inspanningen om de betrekkingen tussen Saoedi-Arabië en Iran te normaliseren en daarmee de spanningen in de regio te reduceren. Hij riep China op de eigen aanzienlijke invloed in de regio te gebruiken om de relevante regionale spelers, inclusief de Houthi's, tot terughoudendheid te manen en bij te dragen aan herstel van maritieme veiligheid. Ook kwam de situatie in Gaza aan de orde. Het is belangrijk dat massief meer humanitaire hulp de bevolking kan bereiken en dat de spanningen worden gede-escaleerd. China zou hieraan kunnen bijdragen.

Moties afgedaan

Op 24 november 2021 heeft de Tweede Kamer een motie ingediend (motie Kuzu/Kerseboom, 35 207 nr. 50), waarin de Minister wordt verzocht in samenwerking met relevante ministeries en instanties een onderzoek te starten naar de onderlinge relaties die gemeenten en provincies met China en Chinese entiteiten hebben, en naar de vraag of dit al of niet de afhankelijkheid van Nederland van China en de weerbaarheid van Nederland beïnvloedt. Op 25 januari 2022 heeft Clingendael hierover een rapport gepubliceerd in opdracht van de NCTV.² Ook is in mei 2023 een brochure uitgebracht door de NCTV om decentrale overheden over risico's te informeren.³ Daarnaast hebben BZ, NCTV en het Informatie- en Contactpunt (ICP) voor decentrale overheden bij RVO een informatie-bijeenkomst georganiseerd om toelichting bij de brochure te geven. Daarmee is de motie afgerond. Het kabinet vindt het belangrijk gesprekken met en over China op zowel nationaal als decentraal niveau voort te zetten.

Ten aanzien van Taiwan heeft uw Kamer in een drietal moties het kabinet verzocht de inzet te intensiveren. Deze inzet is doorlopend en zal het kabinet blijven voortzetten. Wat betreft de motie Brekelmans (21 501–02 nr. 2644) zijn vele gesprekken met EU-lidstaten en andere bondgenoten over Taiwan gevoerd, waarbij is benadrukt dat consistentie en coherentie van boodschappen ten aanzien van de situatie in de Straat van Taiwan van groot belang is. Ten aanzien van de motie Van der Lee/Piri (35 207, nr. 76)

² «Vriendschap winnen», Ties Dams: vriendschap-winnen.pdf (clingendael.org)

³ «Decentrale contacten met China»: Decentrale contacten met China | Economische veiligheid | Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (nctv.nl)

verkent het kabinet samen met gelijkgestemde partners de mogelijkheden om beter voorbereid te zijn op acties die de status quo ten aanzien van Taiwan zouden kunnen ondermijnen. Op het gebied van cyberveiligheid (motie Eppink 35 207, nr. 73) kunnen Nederland en Taiwan veel van elkaar leren. In het afgelopen jaar zijn de contacten op dit gebied geïntensiveerd, onder meer door middel van deelname aan cyberconferenties in Nederland en Taiwan. Ook kijkt Nederland hoe het met Taiwan kan samenwerken op het gebied van capaciteitsopbouw.

In aanloop naar het voorgenomen bezoek van de Tweede Kamer aan Taiwan biedt de Minister van Buitenlandse Zaken een besloten technische briefing aan om uw Kamer vertrouwelijk te kunnen informeren.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H.G.J. Bruins Slot